

A

M.

TUDOMÁNYEGYETEM

KÖNYVTÁRA

SZEGED

40364

**SZÖCS-PÁL
MINDENT
ELHOZTAM**

CŠANÁDY GYÖRGY
ELŐSZAVÁVAL

1939

SZEGED

SZERZŐ KIADÁSA

FAMETSZETEKSEL DISZITETTÉK:

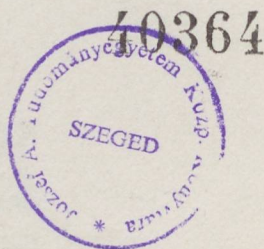
XA 154107

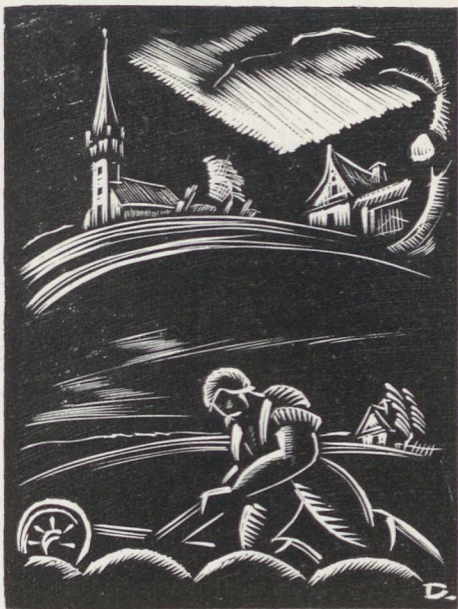
DEHÉNY LAJOS
ÉS
ALMÁSI GYULA BÉLA.

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000913265

CSANÁDY GYÖRGY:

„Aranydobogó Dálnokom, kis falum ...“

Egyetlen révület ez a verseskönyv. A Székelyföldet sírja s a gyermekkort siratja. És a kettő egy a háromszéki poéta szívében.

Erdély idegenek hatalmába került s ő a bércek fészkeből kiesett a Montalanság Sivataába, az Alföldre. Próbálja az új hazával egyeztetni magát, hiteti magát, hogy ez a cél s hogy ezt a célt elérte. Ez a verseskötet e meddő küzdelem gyermeke.

Aki olvassa, ezt ringassa.

Az én sorsom: bátor küzdés,
Életem: szeretet és bölcs alázat,
Mégis hideg csókkal csókolják meg
Legszentebb tüzét: — a l á z a t!

*Ezek a versek nem falverő kosok,
csak halk kopogások a szívek ablakán,
ez a könyv csak egyszerű és gyenge gü-
gyögés arról a nagy és szent frigről,
mely létrejött Erdély és a Nagyalföld
között, s melynek elérésén annyit fára-
dozott és vérzett megboldogult*

Prof. Dr. BUDAY ARPÁD

egyetemi nyilvános rendes tanár,

*a szegedi Székely Egyetemi és Főiskolai
Hallgatók Egyesületének tanár-elnöke.*

*Ezért s még sok egyébért egy az Ő
egylelkű és kéthazájú székely fiai közül,
ezt a könyvet a*

*hálás szeretet jeléül
az Ő emlékének ajánlva
bocsátom útra.*

Szerző.

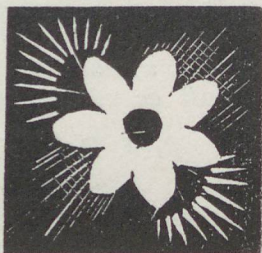
RÖGÖS ORSZÁGÚTON.

Elindulok a rögös országúton,
ha szélvihar port is sodor nekem,
elindulok,
míg elvonul: becsukom szemem!

Kísérni fog egy csillag: a szerelem,
ha sötét éjszaka borul reám,
kísérni fog
síríg a legszebb magyar leány.

Lelkem gyermek, ki még pillangókat űz,
ha virágot lát: tapsol és örül,
lelkem gyermek,
szereti a szépet maga körül.

Elindulok hát rögös országúton
gyermeklelkemmel, honszerelmemmel,
elindulok
dalolni, sírni nemzetemmel.

MINDENT ELHOZTAM

MINDENT ELHOZTAM.

MINDENT ELHOZTAM.

Köveket hoztam a lelkeimmel:
székely hegyeknek köszikláját,
ezer kínnal és félelemmel
és most kezeim szétdobálják.

A fensíkok nyugodt derűjét
és titkos álmait a lápnak,
Olt és Maros partjának fűvét,
s zúgó haragját fenyőfáknak.

Mély tavaknak csodás mélységét,
erdőlőknek hangos sóhaját,
a gyopárnak szűz fehérségét
s székely lányok éjsötét haját.

Mindent elhoztam, minden itt van:
galambbúg, csűr, falvak, városok,
furulyaszó, őrtűz, mely csillan
éjjel, cigányok, vásárosok.

Otthagytam, jaj, húszéves magam
s a játszi élet ifjúságát,
édesanyám vergődő szívét,
értem könnyező zokogását.

Hoztam, mit elbírtam lelkeimmel:
székely hegyeknek köszikláját,
óh, mennyi kínnal, félelemmel
és most kezeim szétdobálják.

Hová kő esik: hitté váljon,
hová virág hull: lelket hintsen!
fenyőzúgásom messze szálljon,
s égő sóhajom — lelkesítsen!!!

LELKEM BÖLCSŐJE.

Aranydobogó Dálnokom, kis falum,
én lelkem, én gyönyörűségem,
mióta kijöttem a tanorkapun,
mi minden történt az alvégen?

A szomszédban a nagy eperfa alatt
táncolnak-e ünnep délután?
a kertben énekelnek-e madarak,
a lányok gondolnak-e reám?

Vidáné és Pállné szomszédasszonyok
ülnek-e még a kapuk előtt,
a kupaktanácsnak gondot okozok,
emleget-e, mint ennekelőtt?

Ad-e a rokkant koldusnak árnyékot
az öreg fűz, lombos gesztenye,
nézi-e még a hervadó tájékat
égbenyúló sok, sok jegenye?

Aztán a Hegyeskőn üvölt-e farkas,
ha Nemere fűj, reszket a tél?
szánkáznak-e a gyermekek, ha havaz,
rittyeg-e, csattog-e a fedél?

Szépen imádkozik-e öreg papod,
éjfélkor, Szilveszter éjszakán?
sokan látnak-e új és nem több napot,
legszebb könyv, az anyakönyv lapján?

Lelkem bölcsője, én gyönyörűségem,
mesemondó patakú falum,
asztalosmester lettem, vagyok régen,
a lelkeket símítja gyalum.

Hirdetem ígéit egy nagy, új hitnek,
és szeretetet oltogatok,
napsugárözönök úgy megszépítnek
mindent, ha csókot osztogatok.

LÉLKEM BÖLCSŐJE.

Mert olyan jó jónak lenni és hinni,
szeretni mi szép az életben,
olyan jó a testvér terhét is vinni,
s megszentülni egy szent énekben.

Kéz kezet-fogva küzdeni a sorban,
olyan jó s üzni a felleget,
csodabalzsammal gyógyítani gondban
vergődő beteg szívűeket.

Olyan szép álmos füzek alatt állva
inni, mit a kis patak csacsog,
s Isten szent, örök célját megtalálva:
szemünkben, ha boldog könny ragyog.

Aranydobogó Dálnokom, kis falum,
lepkeűző nagy gyermek voltam,
s egy csoda-lepkéért a tanorkapun
világul szöktem, vándoroltam.

Én annyi bűnön, szennyen mentem érte,
annyi virágot összetörtem,
útamát göröngy, gond, túske kísérte,
mégis rohantam meggyötörten.

De utólértem, most itt van, nézd, nézzed,
érdemes volt érte tönkremenni?! ..
a lelkemben repdes hímes két szárnya,
s viszik életem: a Minden és Semmi! —

HOPP ANNA.

Ferde volt a két szeme
és ferde volt az orra,
s az utcán járva-keelve
hadargott, mint cséphadaró
— a nyelve.

A neve egykor Olga
volt, miből Hopp Anna lett,
eszére nem volt gondja,
ő volt hét falu derúje,
bolondja.

Szegény az eget nézte,
a földre sohsem látott,
s milyen a gyermek-banda,
kiáltotta: no, most ugorj,
hopp, Anna!

Esetlenül elterült
a porba, szennybe, sárba,
s írgalmatlan zajt csapott,
míg jószívű segítséget
nem kapott.

Igy ráragadt a név,
a sár az utcaporból,
s ami nem mindénnapi,
szerelem lett a végzete:
Dur Dani.

Szíve volt Hopp Annának,
— a szív csak bolondoké —
Dur Danit megszerette,
s a hetyke legényt hét falu
nevette.

HOPP ANNA.

1914. 11. 11.

Csúfot tett néhány lánnyal,
— s asszony nép bosszút érlel, —
kipellengézték őt
Hopp Annával s üldözték
szerelmével!

A falu végén állt egy
bódító, bűzös mocsár,
a nép Kén-tónak nevezte,
még a madár is kábultan szállt el
felette.

Nyárvégi ünnepnapon
fürödni csalta Annát,
szép szóval vezetgette,
s a bukó nappal a tóba
temette!...

Tűzpiros lett az égbolt,
a kutyák orgonáltak,
vihar kavart fel örvényt:
egy szív felett a Tó ülte
— a törvényt!

HAVASI PÁSZTOR.

A Havason meddű-csordát őrzök,
Istenközelben furulyázgatok
s alkudozom a meggyulladt éggel.

Tisztás szélén hever a tinó-had,
selyemszűrű hasán gyepszőnyegen
pihen, fürge farka bögölyt kerget.

Szűz hátukon nem szakadt szét ostor,
cifra, faragott járom sem törte
tülekedésben próbált nyakukat.

Mellső lábuk magukhoz hajlítják,
okos szemük végtelenbe réved,
kövér, illatos füvet kérődznek.

Néha, néha merkel egy-egy legény,
nászra menne, ha volna itt tehén,
aki éppen vőlegényre szomjas.

Én kosarat fonok, seprűt kötök,
botot faragok az úri népnek,
a két kutyám vigyáz az erdőre.

Van három mátyás-madaram,
én neveltem, oktattam a szóra,
jó pénzt ad értük örmény Kájétán.

A jövő hónapban nagy ünnep lesz,
feljön s hullás-almát, sok lisztet hoz,
füstös szalonnát, az édesanyám.

A Bimbót addig kifényesítem,
hogy még elcsúszik rajta a szeme,
legszebb tinó úgyis az egész közt.

Okos, szépszemű, nagyszarvú, büszke,
néha belenyúl a pofámba is,
nem verem meg, nagyon szeretem.

A gazdája lelkemhez kötötte,
nem lesz akkor annak bántódása,
gazdája a falu legszebb lánya.

Az őszön, ha az idő lereked,
a kapukban vár, hejh, minden leány,
legszebben szóló harang lesz, Bimbó,
a nyakadban, – hát úgy nézz most reám!

ESPERES JULISKA.

Halállal vívódott kórházi ágyán,
reárontott a gyilkos láz,
csak széjjeltört szavak jöttek ki száján:
óh jaj! — hogy így megaláz...
engem, Esperes Juliskát.

Nyár volt, égő alkonyattal az égen,
imádta a természetet,
kint sétált egyedül a mező szélen,
s mint két gyönyörű szeme,
kék búzavirágot szedett.

A szívébe Élet szomszédja lopózott:
óh, élni, élni, mint annyi száz!...
mögötte valaki letörte a bozótot,
s átölelte, mint a láz,
a szép Esperes Juliskát.

Aztán jött, leszállt a csillagos este,
hazament és mérget evett,
kínban égett, vergődött fehér teste,
s hideg lett... pedig csak
kék búzavirágot szedett.

ESPERES JULISKA.

1918. JÚLIUS 1.

VARGÁK VÁROSÁBAN.

Vargák városában, Kézdivásárhelyen,
gondolatban sokszor leveszem fővegem,
mikor végigmegyek nagy piaca terén
s fehérkezü kislány kendővel int felém.

A csizma-diákok két végénél fogva,
nagy hosszú rudakon a csizmákat sorba'
viszik hazafelé s közben fütyörésznek,
tán annak a néhány borraivaló réznek?

Tolják a talicskát a timár-legények,
sárga kötényükre büszkék tán szegények,
vagy børsapkájukra, vagy a babájukra?
mert csak úgy néznek rá az útszéli urra!

A tért körben járjuk bohó ifjúsággal,
nem törődünk multtal, nem törődünk mával,
minket az érdekel: jó idő lesz holnap,
s ismét találkozunk, mikor harangoznak.

A kirakatokban megnézzük a szépet,
s örülünk, ha kezünk néha összeérhet,
mert az a szerelem nem lépett a sárba,
tisztá volt mibennünk, mint a gyermek álma.

Szülővárosomban, Kézdivásárhelyen,
gondolatban sokszor leveszem fővegem,
mikor végigmegyek nagy piaca terén,
s fehérkezü kislány kendővel int felém.

HARANGZENE.

Brassóban a nagy templomban
öt ember húz egy harangot,
ha nagyon gazdag halott van:
drágán adja ki a hangot,
zeng a környék a szavára,
fellegekkel is szembe néz,
csak azt búgja: valahára
nekem is jut, van pénz, van pénz..!

Szegénynek is van harangja
a szép „Fekete Templom“-ban,
olyan síró-rívó hangja,
meghasad a fájdalomban.
Sír a környék a szavára,
gyors ütemben csak ennyit kong:
no, meghaltál valahára,
szegény voltál, ringy-rongy, ringy-rongy..!

HARANGZENE.

FÉLSZEMMEL, FÉLFÜLLEL.

Hargitán túl, hegyek közt van Szentmárton,
van ott nekem út-útfélen barátom.

Van ügyvédje, patikusa, doktora,
s minden sarkon három, vagy négy korcsoma.

Nem tudom, hogy mi szél járt ott a nyáron,
legelhetett szemem a sok szép lányon.

Szép lány, szép lány, de szebbek az asszonyok,
azért bizony rajtuk fordul a dolog.

Férj-uramék, — sok korcsma van, mondottam, —
megakadnak, mint halak a horogban.

Azt mondják ott, ejh, azok a rossz nyelvek! —
néhanapján boresőt önt a felleg.

A házasság tehervonat s zakatol,
megtörténik vele is pár karambol.

Zürzavarban lohatnak a tolvajok,
aztán így még én is egynek felcsapok!

Jó lesz tehát, férj-uraim, vigyázni,
nem tanácsos menetközben kiszállni!

ÜZENET CSIKORSZÁGBA.

Mond' meg, öcsém, a sebes Fisáknak:
hagyjon békét a kertünk aljának,
ne mossa el a vén fűzfák álmát,
kidülnek, hisz, alig bírják jármát.

Aztán mond' meg a sok csiki lánynak:
nem kell festék a piros rózsának,
s ha meglátod az én régi párom,
súgd meg neki: átkozom és áldom...

Ne feledd el, édes öcsém, végül
álmodtam a Rugát tetejéről,
ahol véled kővel gurigáztam,
s versenyt futott sziklánk a villámmal!

De nehogy szólj az édes anyámnak,
hogy fáj szíve bujdosó fiának!..
higye ő azt, — óh, az édes drága, —
szorgalmasan járok iskolába.

ÜZENET CSIKORSZÁGBA.

SZÉKELY MÓDRA.

ARADY MÓRA

SZÉKELY MÓDRA.

Csergő-bergő Csernátonban,
három ökör egy járomban,
gazdájuk a Domokosok,
török óta nagy okosok.

Pénzes ember a vén pópa,
vele esett e csúf móka:
hogy róla is beszéljenek,
befogatott öt tehenet.

Ráhajtott az országútra
tüntetni, hogy megy a kútra,
hadd tudja meg a vármegye:
neki is van völgye, hegye.

Ha urak a Domokosok,
itten ők sem birkák, kosok,
ezerévvél később jöttek,
vagyont, azt ők is gyűjtöttek!

Öt tehenet egy járomban,
nem láttak még Csernátonban,
sem azok, kik mentek erre,
nagyvásárra, Vásárhelyre.

Szembejöttek borvizések,
hosszú sorban a meszesek,
s bellérekkel marhacsorda,
a dicsőség így hullt porba!

Felborult a nagyút rendje,
a falunak szokott csendje,
elakadt az ötösfogat,
csikorgatták rá a fogat:

A mindenit, útat, helyet!!
s kifogták az öt tehenet,
a jármot szétfűrészelték,
pópa urat megkötözték.

Bolond biztos', szegény pára,
s elvitték az ispotályba,
teheneit szép sorjával
elhajtották a csordával.

Domokosok csak nevetnek,
új uraknak új csejt vetnek,
kurtán, furcsán, székely módra,
póruljár, ki utánozza!

ÚJ IDŐK KERESZTES LOVAGJA.

Az én lobogómon fehér hattyú van,
az én kereszttem szívemben pihen,
minden szenvedésem, örömem, Uram,
fehér hattyútól piros szívemig
fut, a Feléd hajló diadal-íven.

Szép, tiszta fehér hattyú az én lelkem,
mely úszkál az ég kék tengerében,
lángpiros szív-harang szívem, amelyben
nyelvem a verő és így harcolok a
keresztes hősök vitéz seregében.

A Nagy Fejedelem vitéze vagyok,
a legbüszkébb, legbátrabb közlegény,
sisakomon aranyforgó ragyog,
s ezer leány ezer arany szege,
hite csillámlik a lobogóm nyelén.

A dicső Szentföldre készülök, holnap,
vagy azután már indul a sereg,
ezüst patkót aranyszeggel patkolnak
acél-karok s hófehér ménemen
gyémánttal kirakott aranyos nyereg.

Csak közvitéz vagyok, az első sorban,
egyetlen Vezér: a Fejedelem,
ki fehér hattyús, kékszinű sátorban
az égiekkel társalkodik, hogy
serege a Szentföldhöz méltó legyen!

Jeruzsálem sugár pálmái alatt
pogány áldoz pogány oltárokon,
szent Olajfák hegyén templomfalat
döntögetnek mámorban dőzsölők,
s testvér-vért ontanak lakomáikon.

A fehér hattyús sereg már sorba állt,
élén a legnagyobb Fejedelem,
legszentebb fegyverrel üzzük a Halált,
Jeruzsálem leányi, daloljatok,
mert miénk a Jövő s a Győzedelem!

A mi lobogónkon fehér hattyú van,
a mi keresztünk szívünkben pihen,
minden szenvedésünk, örömünk, Uram,
fehér hattyútól piros szívünkig
fut, a Feléd hajló diadal-íven!

BŰNBANÓ BŰCSŰSOK.

1932. évi

BÚNBÁNÓ BÚCSÚSOK.

Nagy, rideg falú kolostoromból
nyirottfejű, gyémántsájú barátok
Máriás lobogókkal útra kelnek,
Kálvária tövében, a somlyai
csodatevő Szűzhöz
búcsúra menetelnek.

Nyúzott hátú, öreg falucskákban
útszélen halad a barát-karaván,
fojtó porban; szól a Mária-ének,
keresztek várják a faluk végein,
s harangszót szentelnek
a fogadás jelének.

Kálvária tövében, a somlyai
csodatevő Szűz nagy napra virrad,
napsugár arcával hívja már őket:
bűnbánó seregben csuhás barátot,
s barátot kísérő
piros pünkösdi nőket.

Könnyező szívüket lerakják
a Jóság, Szépség istenasszonyánál,
s nagy gyónások után megvezekelnek;
csuhás barátok s kísértő asszonyok
bűnük könnyültével
haza így menetelnek.

Kopasz, rideg ház kolostorom,
belé asszonybűnben jártas barátok
bűnbánó búcsúk után visszatérnek,
s kezdődik újra véres színjátéka
szentséges barátnak
és asszonyfaló vérnek.

ISTENKERESŐ VAKLÁRMA.

Az éjszakáimat ne vegyétek el,
hagyjatok élni, élni! — emberek.
— Hallga: tömegek, népek, világok vonulnak
előttem
rongyosan, véresen s én remegek, óh remegek...

Ott vonulnak győzők, legyőzöttek,
különbség, kegyelem semmi itten!
megkorbácsoltan vonszolják keresztjüket a
Golgotán,
s égre nézve kiáltják, hogy hol Isten, hol Isten?

Istenkereső jaj-lármával ott megy,
legelől bukdácsol az én fajtám...
utána végeláthatatlan sorokban gyűlnek
nemzetek,
s mindeniken kereszt és vérnyom, vérnyom a sarkán.

Az égen semmi jel nincs és semmi csoda,
pedig arra várnak az emberek.
Jaj nekem, hisz itt van az egész világ,
s egyedül
bús magam kiáltom feléjük: eltévedtetek!

Az Isten ott áll, közel van hozzátok,
bennetek van és mégis keresitek?
gondoljátok balgán: a Végtelenben alszik
valahol
és égverő sírással talán felébresztitek?

Igy dörren és csattog hangom ostora,
s ők vaklármával csak mennek, mennek...
világmúlásig meg sem állnak immár, mert nem volt
sohasem
ilyen szomorú, eltévedt népe az Istennek.

ISTENKERESÖ VAKLARMA.

KÉT ANGYAL.

Két kötömböt visz két szekér,
— megbámuljuk mind a járdán, —
mindakettő tiszta fehér,
mindakettő fehér márvány.

Honnan hozzák, honnan vették,
nem kérdezzük, úgylis tudjuk,
nagy kocsikra miért tették,
merre, hová visz az útjuk.

Szobrok lesznek művész kézen,
fohászkodnak mindakettén,
amint szárnyas angyal lészen
mindakettő egy sírkertben.

Két fia volt egy asszonynak,
hazájáért bátran harcolt,
két hős kézből egy napon csak
kilőtték a véres kardot.

Húsz éve már, gyűjti árát,
húsz éve, hogy zsugorgatja,
húsz hosszú év hű imáját
fenn az Atya meghallgatta.

Húsz esztendőt két angyalért
feláldozni, szükön élni,
anya szívnek, — mit más nem ért, —
félszázad volt átremélni.

Négy mokány ló alig bírja,
még a föld is reng alatta,
özvegyasszony két hős sírja
minden kincsét odaadta.

Ne maradjon neki semmi,
azt sem bánja, hogyha meghal,
a hazáért még megtenni,
hogy kész legyen a két angyal.

S ki ott fenn a szívet mérted,
te hatalmas, igaz Isten,
az anyákat csak Te érted,
angyal van az anya szívben.

Nincsen olyan magyar asszony,
nincs e honban olyan senki,
ki a szegény özvegyasszony
két hős fiát elfelejti.

FARSANGI SZÉKELY ÉNEK.

FARSANGI SZÉKELY ÉNEK.

Mosakodik arcunk a bálfényben,
búsak, sápadtak, torpantak vagyunk,
szép nőink szemében máglyák égnek,
s mi fázunk mégis, majdnem megfagyunk.

Szívünkben piros vérrózsák nyílnak
és ráz az életáramos zene,
mienk, mienk az aranyifjúság,
merő vágyak és percek kelleme.

Karjainkban friss, hófehér tájak,
rejtett völgyek és márványkő halmok,
bordáink között muzsikál, sír, verdes
észbontó zenét egy örök dalnok.

Kint didereg a tél, száguld a szél,
s mi kiöltözött, cifra nép lettünk,
kik fajkopottan, vígan áldozunk,
s minden őst, időt elfelejtettünk.

Csak lépünk vérünk vad ütemére,
mi vígság-szomjazó vígság-rablók,
míg ajkunkon dermedt jégvirágként
hal meg nagy Múltunk és fagy meg a csók!

Mintha utolsó farsangunk lenne,
halálraszántan zeng az énekünk,
nincs nép, melynek szomorúbb volna az
élete s vígabb halála, mint nekünk.

UTAZÁS SÖTÉT ÉJJELEKEN.

Zúg, zakatol, dübörög a hídon át,
prüszköl a dacos acélparipa,
szabályos ütemben tikk-takkolnak kerekei,
megrezegnek a híd óriás pillérei s szürke
mázukat a bodor füst ölelgeti,
kormozott lapjaira röhög a hold,
silány, sápadt fényével kiszúrva
az éj szemét.

Pillantás alatt a víz tükrében
megtekinti hosszú kígyóderekeit,
kacér leány, a sötétnek is tetszeni akar.
Most következik egy veszélyes kanyar,
melyből nyílegyenesen belenyargal
tombolva, hasítva az őszi lég siralmát,
a két hegy álmát ringató mély völgybe.

A telefondrótok két-oldalt süllyednek,
emelkednek, váltakozva a póznák után;
távolról tátong az alagút torka,
nem figyeli más, csak a mozdonyvezető;
hahót füttyörész a gép gyomrát etető,
kislányára gondoló kazánfűtő.
Most a sziporkázó szikrákat kiveri,
s ahogy kidugom lázas fejem az ablakon,
lelkembe világítanak és elalusznak, hahó!..
úgy érzem, hogy az éj bús dalát hallom,
amint kattognak a kerekek
és szállnak a szikrák.

A fülkémbe mindenki alszik,
pislákol, ide-odaleng az olajmécses;
kölyökkoromból verseket mormogok,
s a sötét éjben napfényre gondolok,
szivarat szivarvégből gyujtok újra,
mért nem jön álom a szememre,
azt talán csak a nagy Isten tudja.

UTAZÁS SÖTÉT ÉJJELEKEN.

Párát lehel hirtelen arcomba
a fáradt mozdony fáradt tüdeje
s hűteni próbálja lüktető vérem;
meglassul az ütem, összeérnek s éktelen
csörömpölnek a kocsik ütköző-tányérjai,
bolond szívem, téged mind összeütnek,
odaszorítanak s tönkrenyomnak
egy régen, régen nem hallott szót,
egy irtóztató emléket, búsat, szomorítót,
egy golyózáporos, mennydörgő éjszakát,
melyen eléállt a nagy halál-Batár,
s fekete táltosokon,
fekete kocsiján széttörten elvitte
a leggyönyörűbb magyar szót:
G y i m e s - o r s z á g h a t á r ! . . .

HAVASI HONFOGLALÓK.

Lelki szemem távolmúltba lát még,
mintha Otrantónál,
földig gatyás, édig kucsmás frátyék
birkanyájjal, nagy tutajok hátán
jönneek, vagy kiki saját lábán.

Szép tavasszal korán hasadt füvek
harmatoztak a birka-ürünek,
s késő ősszel, november farkáig,
az egész nyáj zsirunkon tanyázik;
mikor aztán nem volt fű a réten:
hazamentek, ahogy jöttek, szépen.
— Nem törődtünk, de minek is véle.
elég tágas volt az ország széle.

Egy őszön csak arra vetemednek,
hogy bizony ők haza nem is mennek,
korán rekedt s annyi hó lehullott:
itt maradtak a frátyék s a juhok!
élni pedig még ők is akarnak,
kasároztak azért a magyarnak.
— Nem törődtünk, de minek is véle,
elég tágas volt az ország széle.

Hetek múltak, évek gyorsan teltek,
egyre többen nyaraltak, teleltek;
mint hideg köd feloszlik a fénybe,
úgy terjedt szét a havasok népe,
s mint a pitypang bóbitás virága,
gyökeret vert Kárpátok aljába.
— Nem törődtünk, de minek is véle,
elég tágas volt az ország széle.

Vezér-ürü kolompolt a nyájban,
s mese kélt a szép kolompolásban,
szellők szárnyán világot járt gongja,
a pakulár pakulárnak mondja:
élt itt egy nép, ezer évig vérzett,
vitéz volt, de mégis csak elvérzett.
— Mit beszéltek, nem törődtünk véle,
elég tágas volt az ország széle.

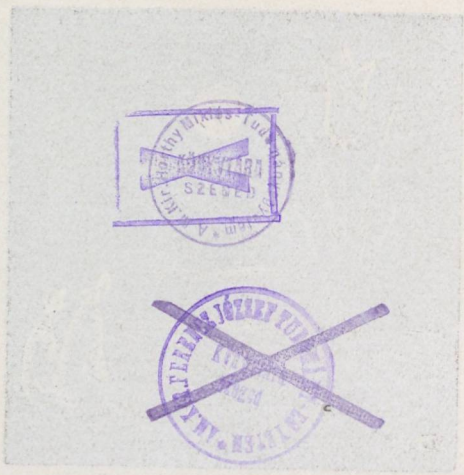

HAVASI HONFOGLALÓK.

A KUTYÁK UGATNAK.

NYELVTAN

A KUTYÁK UGATNAK.

A kutyák ugatják a holdat,
nem tudom, mit kötődnek vele,
talán nem tetszik,
hogy mindenkire mosolyoghat,
s szívekig táncol jöttének szele?

Az estharang nem róluk dalol,
azt még valahogyan eltűrik,
Herkópáterre!
amikor a hold égre hajol,
akkor kínjukat ikrekben szülik!

Tán fáj, hogy a holdnak fénye van,
mely ölbeveszi a világot,
szegény kutyák, hajh,
az ő látkörüknek széle van,
s nem láthatnak álmodott virágot.

Virágot, mely szúzi fehér,
s mélyen a földben van gyökere,
csodás virágot,
mely mégis Istenig felér,
s embervért sziv fel élet-tápere!

Virágot, melynek az ég kelyhe,
égő lángporzó benne a Nap,
csillagok rajta
csak apró himporok, melyre
szemek ragyognak és szívek vágynak.

A kutyák ugatják a holdat,
a termékenyített égi bibét,
hiába minden:
jobban örülnének egy koncnak,
mint élveznék e virág illatát, színét!

HONTALANSÁG
SIVATAGÁBAN

A KÉT BOHÉM.

A Minoritáknál egyre jár az óra,
szemünk csendes álmok után szalad,
diákszobánkban minden kopott butorra
némán tekintnek le a szobafalak.

Az előbb még a Halálról beszélgettünk,
melynek sarlója mindennap bőven arat,
az előbb még égett sápadt mécsesünk
és körülrepkedték a hímes bogarak.

Most?.. csak ketten nem alszunk, zenész bohémek,
kiket a sors, úgy látszik, sarokba űzött,
ám a világnak most kell altató ének,
ugye, édesegy komám, te kicsiny tücsök?

Hogy' kerültél ide s ágyam alá éppen,
mikor itt nincs egyéb, csak a négy kongó fal,
nem jobb volna-e a természet ölében,
hol szabadszárnyon repülhet, szállhat a dal?

Talán az ég vezérelt el hozzám, erre,
vagy az a láng, mely szívemben kigyulladt, ég,
vagy bemutatod nótádat, mely mindenre
felel, mi fájó kérdés az életben még?

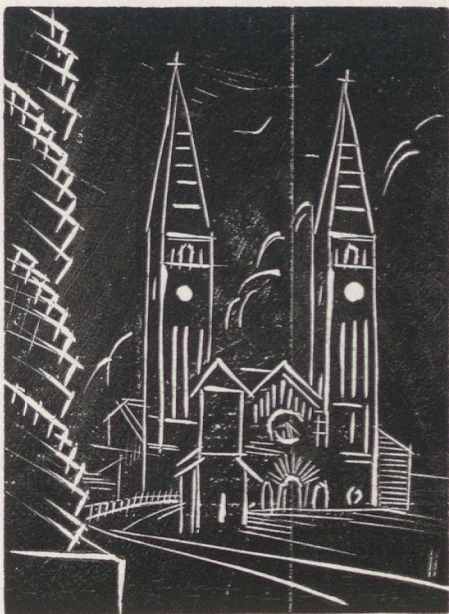
Régen ismerlek, boldog gyermekkorom óta,
mikor domboldalon hegedűdet vártam.
Hányszor fordult az idő-kerék azóta,
mióta mint gyermek, iskolába jártam.

De hagyjuk a multat, teljenek az évek,
gyere kicsiny tücsök, muzsikáljunk szépen,
nem olyan lármásan, mint korhely bohémek,
kik az ablak alatt most vonulnak éppen.

Kopott butorok közt, a diákszobában,
ahol a cimborák édesen alusznak,
zengjünk altató-dalt, csendesség honában
álmodják nótánkra: rájuk rózsák hullnak.

Legalább álmukban tépjenek rózsákat,
legalább a sorsot csalják meg az éjjel,
hiszen a nappaluk nem ad szünórákat,
örökös lőt-futás, véres verejtéssel.

Hulljanak az álmok eljövendő korról,
galambdúcon bűgő fehér galambpárról,
zengjen a mi dalunk szép leányról, borról,
kicsiny tücsök s sírjunk a nagy éjszakáról.

IDEGENVEZETÉS.

IDEGENVEZETÉS.

Bátyád pap, pap öcsém,
te vagy és én is vagyok,
két pap imádkozik szüntelen értünk:
„... és legyen meg a Te akaratod...”

Tegnap még nem voltunk egymásnak,
ma toronylépcsőkön kézenfogva
jöttél velem. Dicsértem: gyönyörű,
csodaszép az Alföld s Szeged;
a csúcsnál lestem hangod,
hajad, szemed, szájad, kezéd.

Katakombákban velem jártál,
zsinagógán át én vezettelek,
ezer évig kísértél engem
és ezer évig kísértelek.

Éjjel elmentél, elutaztál
közömbösen, csók nélkül úgy,
ahogy jöttél,
s én érzem: örökkön örökké élni
fogok már tebenned,
mert a lelkemben egy napig
fürödtél.

Bátyád pap, öcsém is pap,
te vagy már és én is vagyok;
két pap imádkozik ezután értünk:
„... és legyen meg a Te akaratod...”

MEGAJÁNDÉKOZLAK.

Tehozzád nincsen már szavam,
csak szívem,
de a te szavaidban az én városom,
a Mágnás Város izen,
a házsongárdi öreg fák,
a szamosparti fűzek,
s meddőségre kárhoztatott
asszonyuló Szűzek.

Cseng-bong szívemben csodálatos
csengettyűverés,
sorsom órájának ketyegése ez,
léleklarangszó életem tornyában,
percenként percmúlás mérése,
magam temetés.

Eljöttél. Ki vagy, ki voltál?
nem tudom és te sem,
hogyan én ki vagyok,
sóhajtottál és sóhajtottam,
s a végtelenben találkoztak
és ölelkeztek a sóhajok.

Eljöttél. Én megajándékozlak,
csodálatos órát adok, szépet,
vigyázz reá, ne rejtsd el, mutogasd;
szív az,
ha szívre van szükséged,
óra,
ha életet mérsz vele,
s imádságos percedben ketyegése
szent, templomi zene.

Toronyba helyezd, sziklába
várd, fehér habok közt
kebleden rejtegeds,
járni fog pontosan,
számlapja szívedbe világít,
mutatóját lelkedben keresd.

MEGAJANDÉKOZLAK.

Vigyázz reá!! — vigyázz...
mert ha egyszer elcsókolja valaki
előlem csókjaid,
és megölelnek, letepernek
idegen, vad, szennyes karok,
az óra megáll!!
pokolgéppé gyullad,
s egy Világot robbant szét a Halál!..
te meghalsz...
és én is meghalok...

SZIKLADARAB A HOMOKON.

Mind sajnálom én az Alföldön azokat,
kik nem láttak hegyeket, havasokat,
tágrameredt szemmel nézik a láthatárt,
végigszaladnak a csillámló homokon,
süvegelik a szép napot, öreg batárt,
s elteng életük a paprikasorokon.

Tekintsen a magas égre, messzeségbe
minden ember s a felhőket nézze, nézze,
melyek előttnek kéklő távoláról!
onnan jönnek, hol a föld az eget éri,
az én szép hazámnak hegykoszorújáról,
melynek az értékét csak a szívem méri.

Akármerre tekinthetek a homokba:
nem látom szívemet, hogy ott benne volna,
reng hátán a kalász, hullámoz, mint tenger,
pitty-palattyyol a fürj, pacsirta száll égbe,
kakuk s rigó szól, — magyar föld, óh ember! —
de nem szülőföldem, nem olyan szép mégse.

Vérre szomjas kedvem lőhet libát, nyulat,
túzokat is ritkán, récét akár húszat,
megbotolhat szemem itt-ott egy szép fában,
melyen több varjú ül, talán mint az ága;
szép, óh szép az Alföld minden vonásában,
jaj, csak ne gyötörne az egyformasága.

Hova fussak, merre? — Voltam már toronyban,
onnan messze láttam (s egyet harangoztam),
héthatárra terült szemem fénysugara
gyárkémények füstjén, tanyán mindenfelé,
szántó-vető gazdák mentek az ugarra
s középen a Tisza hömpölygött lefelé.

Messze van a szívem fáshegyben, kopárban,
ott van a szívem a havasi gyopárban,
ha a hegy csúcsáról lenézek a mélybe,
úgy tekintek le a völgy kis kunyhójára,
mintha részeg lennék a gyönyörűségbe,
s mintha én lennék a királyok királya!

SZIKLADARAB A HOMOKON.

Szeged Közp. Könyvtára *
SZEGED
1945. június 12.

1945. június 12. A HÍRMONDÓ

Nincsen fejem felett templomtorony gombja,
legfennebb az Isten napjának korongja! —
szilaj, dacos mellel járok hegyről-hegyre,
itt-ott csörgedez egy kristálytisza patak,
mossa a sziklákat, nekük ront mindegyre,
aztán csobban, gügyög s szépen tovább szalad.

Zúgnak a fenyvesek, titkokról mesélnek,
nem is tudom kinek, tán az esti szélnek?
százféle madárka zengi a nótáját,
közben egy-egy dúvad csörtet a sűrűben,
s mikor a pásztor is tereli már nyáját,
hazabandukolok friss harmatos fűben.

Ez az én szülőföldem, ez az én vérem,
bárhová dob a sors: viszem székelységem,
látom a faragott galambbúgos kaput,
akármerre megyek és ha szól a harang
itt a Nagyalföldön, vagy látok kis falut:
beprepül lelkembe e hófehér galamb.

HONTALANSÁG SIVATAGÁBAN.

Ma pyramisok tövében haladtam,
s mérni próbáltam a végtelen mély eget,
ezeréves léptekkel, forró Sivatagban
vágyam tevéje szomjan léptetett,
lankadva nyargalt velem.

A hőség kettőnkre úgy zuhant, szakadt,
sehhol nem volt egy fa, se lomb, se semmi kút,
felvérzett ajakkal egy nevet sóhajtottam:
Erdély... Erdély... s az ismeretlen út
poraira lerogytam.

A vágyam jámbor, de kitartó állat,
arcán viszi csodák, rejtélyek két szemét,
megborzong, ha vést jósol az alkony bíbora,
s piros kendőt lenget a nap szerteszét,
de megy, törtet s visz engem.

Rebegem: meghalok... nem bírom tovább...
ideges csipők ringása felriaszt!
jaj, nem ölelt ez a forró Sivatag soha
ilyen nagy vágyat s ilyen bús vigaszt,
ily szomorú szerelmet..!

Örök férfisorssal guzsban hajszol: tovább!!
tókék szemem mindent csodának tükröz, lát,
s a tolongó életben mégis magam vagyok,
s nem gyötör, ráz meg más, csak szomjúság,
új látás szomjúsága!

Most itt vagyok pőre szívvel, lelkes vággyal,
s várok, mit nem fogtam, szent, tiszta kezét,
várom, ki porba hajlik hozzám meleg szájjal,
s fülembe súgja, hogy miért szeret,
s függönyt von szemeimre...

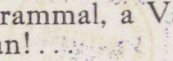

HONTALANSAG SIVATAGĀBAN.

Én nem akarok szomjúhozni s látni
kopott, rőt magyarságot s ezeréveket,
szomjuhozni az igazságot, jogot itten,
s közben rejteni gyöngyöt, érceket,
miket magamba hunytam.

Sírni szeretnék, de nincsen könnyem,
vagy összetűzni már a tolvaj Halállal,
ne lesse léptem, álmom, csukló kiáltásom,
hogyha elindulok Urammal, a Vággyal,
a magyar Sivatagban!...

VÁLTSÁGREMÉNYEM.

Nekem már könnyeimben fogannak
a szívetindítón szentült dalok,
az én lelkemben olyan búsak,
szomorúak
az örömök s a diadalok.

Szöke tündérek, barna szépségek
olyan egyformák, kedvesek nekem,
s oly mindegy lesz majdan, hogy
kékszemé-e,
vagy barnaszemé az életem.

Napsugárba-öltözött asszony lesz
az én asszonyom. Ringva rengetem
lelkét lelkemnek bölcsőjében
s csókjaimat
a szívem tűzében melengetem.

Ő fogja megszülni az én fiam
a szenvedéseknek bíbor-ágyán,
megtettesíti minden álmom
és örömem
egy új élet tipegő bokáján.

Én hiszem, hogy az én fiam nekem
hinni fog. Súgok neki egy nagy titkot:
adósa voltam az Életnek,
édes fiam,
fizess meg te minden szitkot.

Rossz katona voltam, légy derékabb,
első sorba állj a küzdőtéren!
szíved fölött szenteld meg, öleld,
mikért sírtam
hontalan, a vérért-kenyéren.

Hütelten elhagytam ősi földem,
zúgtak a haragos fenyves hegyek,
szabad akartam lenni bárhol
és megszöktem,
hogy még fogolyabb fogoly legyek.

VÁLTSÁGREMÉNYEM.

Közp. Könyvtár
Szeged

Közp. Könyvtár
Szeged

Közp. Könyvtár
Szeged

Ez a magyar Kánaán nem adott,
tudd meg azt, fiam, bő termést nekem,
jött-ment lész itten, mint apád volt,
s ha gyöngye lész:
elpusztulsz a por-ösvényeken.

Fizesd meg minden adósságomat
az Életnek, a magyar rónának,
az átkot, keservet, vergődést,
mert túsza lész
szegény apád tartozásának.

Legyen örökséged, édes fiam,
szent kötelesség: a magyar rabság,
új idők új harcosa legyél
s általad is
derüljön a sok átkos vakság!

Apád a Kereszt tövében áll most,
számoltatja sok kincsért az Isten,
te lész az egyedüli váltság,
édes fiam,
te válthatsz meg, más mentségem nincsen!

IRATLAN MANDÁTUM.

Szeged, Szeged, én már megszerettelek,
pedig nem nyit nekem benned virág,
évekig bolyongtam, borzoltam tered,
nap égetett és korholt holdvilág.

Minap a toronyban megkondult a dél,
verőfényen sétált asszony, leány,
reáhullt szívemre egy platánlevél,
nem történt egyéb, csak lehullt reám.

Magamhoz öleltem, őszi, sárga volt,
pedig tavasz suhant fejem felett,
nagy fekete árnyak mögül rámhajolt
a Halál s csontkeze integetett.

Tudtam, hogy el fog jönni egyszer értem,
de oly jó volt rejteni a titkot:
meghalni ott, ahol nem is éltem,
s megfizetni minden rámszórt piszkot...

Iratlan Mandátum van a szívemben,
azzal küldtek el fehér Havasok,
havas-fehéreként kell itt élnem, még ha
sorvasztnak is rügytelen tavaszok!

Én a Fajtám nagy ügyét képviselem,
mely világomlásban alulmaradt,
de minden fensége égbe tör velem,
s éhezi, szomjazza a sugarat!

Ép-ezeren jöttünk szerte, világul,
égbolt-támasztó büszke székelyek,
sötét Balkánon innen, Hargitán túl
várfaalak voltak köztünk némelyek.

Bolyongva bolygunk végtelen ösvényen,
világszerte s merre úz a Fátum,
erdélyi Havasok küldöttjeképen,
szívünkben az Iratlan Mandátum!

IRATLAN MANDATUM.

Gyorsan lejár és hazahívnak, érzem,
tudom a nagy titkot, hogy meghalok,
most jött a hír egy szép plátánlevélen:
havas-hófehér lesz itt egy halott...

A téren zene szólt repdesett szívem,
nevetgélve sétált asszony, leány,
nem történt egyéb, óh nem, nem semmisem,
csak lehullt egy levél, lehullt reám...

A SZEGEDI VÁRROM.

Nagy, öreg cserfa alatt egy kis padon,
a hulló makkok zörgését hallgatom,
előttem a régi várnak romja áll,
melyet befutott a repkény s folyondár.

A vár: környék menedéke egykoron,
ma letörpített, de büszke vén orom,
fölötte nehéz évek köde borong,
alatta cseng a pohár és regél a gong.

A múlt, hogy jó vendégként járjon oda,
azért lett belőle csendes korcsoma;
félek bemenni, agyamnak a bor szárny,
a falán rémképek, száz, ezer zshivány.

Vasrácsos ablakain be-benézek,
ott vannak sorban a régi vendégek,
nincs bilincs Rózsa Sándor lábán, kezén,
villámlik szeme, most indul felém!

Két pisztoly kezében, — ide úr a pénzt!
szívem remeg, fél, látva e bús trapézt!
de zörren előttem egy sárga levél,
ne félj, ne félj szívem, csak a múlt regél.

Ni! most száz meg száz vitéz szíve tombol,
magyar szabadság, szabadság a romból!
fáradt inukat feszítik a földre,
döng, reng alattuk Hétsziget göröngye.

A díszmenet Kossuth elébe vonul.
Szabadság! Kossuth! — a torkom elszorul!
ám nagyot koppan egy makk a kis padon,
szabadság? Kossuth? — erre már ihatom.

Bátran beléptem s bent három öreg úr,
sarokban pipáztat búsán, szótlantul,
gyéren cseng poharuk s koccan ivóra,
nyikorog a falon, sántít az óra.

A SZEGEDI VARROM.

Miken törik fejüket, nem tudhatom,
talán bizony a sovány nyugdíjakon,
vagy az élet fája, az idő-temetés,
vagy hogy ősz van újra s zöldül a vetés?

A Tisza hátán hajó túlköl éppen,
sír, fütyöl a szél a hulló levélen,
a rom felett nagy varjú repül s károg,
bent az ivásra nincs is talán más ok.

Ilyen az élet, mikor végén járunk,
szótlan pipázunk s vonszoljuk a jármunk,
életszekerünk, ha döcög a rögön,
mosolyog szemünk a szálló borgyöngyön.

Most indulnak, kész emberroncs mindhárom,
olyanok már ők, mint a régi várrom:
kopottak kívül s ha lelkükbe nézek,
erő és betyárság szunnyadó emlékek..!

AZ UTCASEPRŐ.

Kánikula szekerevel vágat a Nap,
hullanak ránk a sugarak, napsugarak,
tikkadt torkunk hús italt kér, szomjazik,
s izzó agyunk kigyöngyözi gondjait.

Az út szélén a gyalogjáró tágas út,
nagy ház tövén rajt' kis árnyék meglapult,
odamegy a gondtól görbült útseprő,
ott a meleg mégsem olyan rekkenő.

Délharangszó, hejh elhangzott régóta,
de ha nem is, harangoz már a gyomra.
Sok ember van, ki csak akkor pihent le,
mikor ő az utcaseprést megkezde.

Nem jöhet fel a fénylő nap az égre,
hogy ő annak felkelését ne nézze,
reggel lánya, akit szeret: szép Hajnai,
rámosolyog piros-pozsgás, friss arccal.

S mikor a nap, a tüzes Nap felébred,
hírüladja csókos ajkkal tenéked.
Hát azért kel ily korán fel? — nem csoda,
övé legyen a Hajnal első csókja.

Az árnyékban tarisznyáját kibontja,
nincs más benne: barna kenyér s szalonna.
Mint a farkas, rohan rája étvágya,
aki látja: irigyelje, vagy szánja?

Barna kenyér és szalonna jó éték,
no de azért mégse irigyeljétek
az öreg fán a viruló zöld ágat,
nincs egyebe, azt a kevés étvágyat!

Kánikula szekerevel vágat a Nap,
hullanak ránk a sugarak, napsugarak,
tikkadt torkunk hús italt kér, szomjazik,
s izzó agyunk kigyöngyözi gondjait.

HAVI BÜCSÜ.

HATÁR

HAVI BÚCSÚ.

(Egykori krónika.)

Havi Boldogasszony-napra, Szögedében,
ünnepre készülnek lent a Mátyás-téren,
de nemcsak a téren lázas már az este,
s hullott rózsaszírom minden feszületre,
hanem biz' belül is gyönyörű a templom,
akárcsak valami világvárosi dóm;
előszedik sorban a kegyes barátok,
sekrestyében őrzött szép miseruhákat,
s ha láttál készülni rügybontást tavaszon,
úgy készült a pompa díszleni a papon;
méltó lesz a naphoz a külső keretje,
Istenháza, papja s csodatévő Szentje.
— Templom volna úgysis, ha nincs külön szentje,
ha egyszer az ember imádkozik benne,
lehet ott különben százsípú orgona,
ha nem leborulni jár a lélek oda. —

Mire az ünnepre minden kész lett végre,
angyalok gyertyái gyulltak ki az égre.

Kakas kukorékol harmadszor egyformán,
szólnak a harangok Mátyás-templom tornyán,
a hajnal ölében még szendergő reggel
felébred álmából a hívő sereggel.

Búgnak a harangok s hívó szózatjukra
valamelyik falut most bocsájtja útra,
szegény öreg papja, — még ő is elmenne,
hogyha beteg lába engedelmes lenne;
így csak elindítja, — mit tegyen egyebet?
a porfelhős útra a búcsús sereget.

Mikor felmosolyog az első napsugár,
faluk, tanyák népe harmadhatárban jár.

Szeged városában, lent a Mátyás-téren,
zeng, bűg az orgona, a művészi kézen,
a lelkek mélyéből felharsan az ének
Mária, Mária dicsőítésének.
Ha láttál az égen fénylő csillagokat,

ha láttál kinyílni fehér virágokat,
ha voltál rét ölén, madárdalol erdőn,
vagy pipacsos földön, aranykalászt termőn,
s áthatotta lelked, megtelt szent ihlettel,
úgy telt meg a szíved istentisztelettel.

Beleütvén lábát Nap úr a toronyba,
gerjedt haragjában lesz szörnyű goromba,
tüzes tarisznyáját megfogja két kézre,
s rászórja parazsát a búcsúzó népre,
az meg éppenséggel, hogy össze ne égjen,
s tikkadt szomjúságán bármiként segítjen,
elvonul hűs helyre, azaz csak vonulna,
ha a forró láva nem folya, nyomulna.

Hejh, de nagy igazság: fényt kíséri árnyék,
több van ott búcsúsnál, több van ott kalmár nép;
micsoda lárma van, zshivaj, zene-bona,
azt hinné az ember, országos lakoma;
mint akit a gondok köröskörül zártak,
úgy ölelik körül templomot a sátrak,
Havi Boldogasszony-napján ki amit „vösz“,
kétannyi ideig tart el minden eszköz,
azért a jó kalmár felpakol gondosan,
dícséri áruját eképen pontosan:
huszonnégyért adom, nincsen rajta haszon,
nagy az adó kérem, mind prédára adom!
Szenttárgyon megkezdve nagy szív-pogácsáig,
a világon mindent, de mindent találsz itt.
Amott pár lépésre egy bohóc kiabál:
hölgyeim, uraim! itt van Missz Rózsaszál!
(rózsához hasonlít, igaz, elég piros,
de hogy milyen, azt nem túri a papiros.)
Itten durran, csattan a céllövő-fegyver,
mellette meg nagy zajt a rezesbanda ver;
körülbe sétálnak karöltve a lányok,
férfiak részére egyszer nem talányok,
virágzik arcukon a kérdés, a szándék,
hol van a fakanál, hol van az ajándék?
Felveri e lárma szép Szeged városát,
az ember mindenütt mosolygó arcot lát.

Búcsújáró népnek, lent a Mátyás-téren,
nem zeng az orgoná a művészi kézen,
Havi Boldogasszony búcsúnapja eltelt,
hazamegy mindenki, ki Nála vezekelt,
imáját a pap is szépen elvégezte,
s ráborul mindenre a csillagos este.

Hejh, de nagy igazság: fényt kíséri árnyék,
több volt ott búcsúsnál, több volt ott kalmár nép.

ÖLELKEZŐ LELKEK.

Az esti sétáimon egyre várok
egy hollótollú asszonyt s tudom:
egyszer találkozni fogunk ketten,
érezem, valami úzi, hajtja felém,
egy vágy, mit hordunk elrejtetten,
— eljön, el egyszer és ölelkezik velem,
s én akkor bűvös varázsígéket vesszözök
neki, boszorkányos kék lángok
szentélyén: a szívemen.

Itt, hol most egyedül megállok,
s előttem ez a nagy, álmos Tó piheg,
ketten nézzük az alkonyati tájat,
hallgatjuk, amit a nádas zizeg,
beszélek kéklő tavakról, a tengerről,
magas hegyekről, tar szikláról,
csörgő patakról, örökzöld fenyvesről,
szép bogláros rétről, havasi gyopárról;
az ezüstoffényben csillogó vízben
ragyognak szemünkbe a csillagok,
egy percre csak, miénk e Földön minden!
sohasem leszünk ilyen gazdagok...!

A parton gombahátú házak ülnek
félkörben, könnyet, vérhullást takarnak,
ezer sóhajt. Távol, messze tücskök hegedülnek
a fűben elterült néhány bús magyarnak.
Ez a ringy-rongy, nyomorúság,
ami itt van s éhség,
vézna sírás, káromkodás, átok,
mi a szívbe markol, — istentelen kétség,
jövőnkívüliség, reánk hull s reátok:
kis puha fészekért esdő szegények,
s ti gögös nagyurak, potrohos pénzkirályok!
— Itt pusztul a fajtám, e föld ősi népe,
itt a mocsár szélén van a menedéke;
csoda volna-e, ha mocsárláza támad,
ha kínjában felszisszen,
s minden vándorpatkányt, vérszívó piócat
kiirtana innen?!

ÖLELKEZŐ LELKEK.

— Mi csak ketten vagyunk, két ember a parton,
jövönk itten az ár, gyermekünk a harcon...
ölelkező lelkek, mi leszünk a túsok,
sohasem voltunk mi még ilyen koldusok...!

Vérző, bús szívünkben ezer vágy dalol,
szeretnénk kidalolni már egyszer, valahol!
jó volna szeretni gondtalanul,
illatban, napfényben zsibbadtan megállni,
remegő ajkunkon szóttalanul
Istent dicsérő imákat találni,
unokákat nevelni az anyáknak,
apáik bűnéért megváltó nemzedéket
a hazáknak,

egyetlen éhséggel földre borulva remélni,
küzdeni, élet-formát élni, élni
egymást szeretve, egészen emberül!
— Hiába minden... itt ez a nagy Tó, mocsár,
lecsapolatlanul, magyar átok, sorsölő hínár,
s benne minden isteni egy káromkodással elmerül!

A hollótollú asszony el fog jönni, tudom,
két kék szememért, amiket úgy szeret,
addig gyászban jár a meddő úton,
s temet... temet...

Tóírtásnál egyszer találkozni fog majd velem,
elpusztulok talán... de homlokán
fény sugar lesz nevem,
mert a lelkével örök nászban ölelkezem...! —

SZÁNTÓ-VETŐ DICSÉRETE.

A legelső kerék:
a talyiga két kereke,
melyek, ha megállnak:
nem szánt az eke,
nem hasad barázda az ugaron,
nem porlaszt göröngyöt borona,
nem szór magot vetőgép, marok,
és nem aratnak sarló, kasza,
nem nőnek asztagok az udvaron,
nem bűg a cséplőgép dobja,
s a szalmahordó nem épít kazalt,
nem csahol az udvar koboldja,
káposztában nem fő nagy sódar,
és jól megtöltött gömböc,
éhesen visít a gője,
és gebe lesz a büszke paripa,
és tele lesz rabbal a tömlöc,
és árnyékosak az asszonyszemek,
síránkozók a gyermekszájak,
meginog a tudomány gőgje,
aranyat vacsorázhat a bankár,
s az úr sem néz hideg közönnyel
a földtúró, egyszerű népre,
— tudom Istenem! —
sűrű papima száll fel az égre,
tömjén és mirrha-illat,
zsoltár és prédikációk,
ha egyszer megáll minden
talyiga két kereke,
és nem von maga után barázdát,
nyugszik az eke,
és nem szánt a szántó-vető,
nem lesz fehér kenyér az asztalon,
megáll a rohanó világ,
és minden gépszörnyeteg,
és tántorogni fog az Élet,
— akkor leomlik minden válaszfal,
és minden világnézet,
és nem álszerelemmel,

SZANTÓ-VETŐ DICSÉRETE.

szóval környékezik meg
s cirógatják körül, kit ma
piszkos parasztnak hívnak:
a dolgos, kérgeskezű népet!..

De örök törvény és örök kényszer,
mit szívében hordoz a nép,
oly csodálatos és gyönyörű szép,
mint a legszebb mese:

véres-verejtékkal is szántani,
aratni, csépelni kell,
mert ő a földnek
örök szerelmese.

Talpalatnyi helyért vére hull,
egy barázdáért görcsösen remeg,
minden öröme, reménye,
és minden sóhaja, vágya
a földből jön,
és a földbe megy.

Sorsának kormányrúdja
az ekeszarva s míg szeme
aranykerékben aranyküllőket lát,
s léptekkel méri barázdáit,
perzselje bár a nap szene,
ő kíséri híven az ekét,
és a talyigát.

Ezért aludhat nyugodtan a város,
örülhet molnár, süthet a pék,
mert a falucskákból gazdagon
megrakott szekerekkel jön,
jön hosszú sorokban a nép,
s mire hajnal kukkant az ablakon,
gondoskodott már arról,
hogy holnap és mindennap
fehér kenyér legyen az asztalon.

MAGYAR TÁMADT,
SZÉKELY BÁNJA!

Ne zúgolódj, kedves testvér,
szeresd meg a port, homokot,
Tisza vize majd meggyógyít,
ha az élet ide dobott.
— Közös a mi nagy bánatunk:
elveszett a kincses bánya...
Magyar támadt, székely bánja!

Nézd a Tisza futó habját,
a Marost mint elringatja,
nem is csoda, hiszen testvér:
magyar föld az édesanyja.
— Közös a mi szívünk búja:
elveszett a kincses bánya...
Magyar támadt, székely bánja!

Kedves, drága minden patak,
mely andalog hazánk földjén,
egyként gügyög, csobog nekem:
Cserna, Temes, vagy Böszörmény.
— Nagy bú ül tort szívünk gyászán:
elveszett a kincses bánya...
Magyar támadt, székely bánja!

Ölébe vett a Nagyalföld
bujdosókat s tán becézne,
ha maga is nem szorulna
gyilkosai torz kegyére.
— Érzi e nép s velünk zokog:
elveszett a kincses bánya...
Magyar támadt, székely bánja!

VÁRÓ VÁROS.

Tót menyecske fehér ágyon
szenderegve, mosolyogva,
akár egy porcellán-baba,
úgy fekszik a nagy Síkságon,
valamire mindig várón,
Békéscsaba.

Lomha, nyári esők alatt
Kőrös partján buja fű nő,
koldus, rokkant ott hempereg,
élvezik a napsugarat
piroskendős libapásztor
leány s gyerek.

Váró asszony fehér ágyon
lélek csak, mely ölelkezne,
a síkság a kéklő hegyvel,
és nagy magyar éjszakákon
oroszföldről hazatérő
vert sereggel.

Szellem jár a folyó partján,
egy költőnek szent szelleme,
ki valahol távol, messze,
ázsiai zord hegy alján
vár, hogy népe magyar földbe
eltemesse.

Álmodozik addig ottan
menyecskéről, habtestűről,
ki él s vár a Kőrös partján...
magyar sors ez, átkozottan,
ezért hal meg a mosoly is
szellemarcán...

AZ ÉLET URIZÁLÁSA.

Még egy-egy levél hintázik az ágon,
tarlóba fúj a szél, dérvirágos a táj,
s már a réten is nehéz ködök ülnek,
aranyavar szőnyegeken járok,
s fölöttem bolond nagy varjak repülnek.

Pirosszemöldökű, hosszú istállók
néznek ásító szájjal az udvar körül,
bökedvű magtárak, nagyszájú kutak
beszélnek nekem grófi életről,
s széles, poroshátú, fasoros utak.

Nevelő leszek itten, az új tanár,
úr leszek, amilyen még soha nem voltam,
összegénységemet meggazdagítom,
hintón kocsikázom, ha akarok,
mert az urfikat ángolul tanítom.

Száz pengő a fizetésem havonta,
Te, a székelyhez egyszer engedelmes, jó
Isten, nekem most mekkora csudát tettél,
téli éjeken annyit kerestelek,
annyit kínoztál, annyit böjtöltettél.

Három évre szól a szerződésem s ha
minden elődöm is megszökött innen,
két hónap után, a Fényből, — én maradok,
s egész Fajtám nyomorúságáért
kiurizálom ezt az életet,
hiszen én székely vagyok!

TESTVÉRRE LELSZ.

Ha bíbor volt a naplemente,
s kupádban már nincsen gyönyör,
ha fel-felriadsz éjjelente,
s párnáidon kétség gyötör,
ha nincsen, ki hozzád szóljon,
szöszke fej, ki rád hajoljon,
mondd, olyankor mit csinálsz?

Amikor emészt hazád gondja,
mindent sötétnek, búsnak látsz,
mikor lelkedet bánat nyomja,
s szívedre csókot nem találsz,
nyujtsd ki kezéd a gyötrő lázban,
testvérré lelsz az éjszakában,
én akkor reád gondolok...

ALDOTT KEZEK.

Kicsiny diák kicsiny iskolába jártam,
figyelmesen ültem utolsó padjában,
s nem mértem a percet, nem mértem az időt,
öreg falucskámtól végleg elkészöntem
s az élet zajába léptem száműzötten,
vártam rossz napokért a boldogabb jövőt.

A lelki-pásztorom szép Bibliát adott,
amikor otthagytam az iskolapadot
és azt mondta nekem: fiam, erre vigyázz,
kenyér, ha éhes vagy és oltja szomjadat,
életvizet kapsz és kenyeret, olvassad
akármilyen nehéz legyen majdan igád.

Én, a játszi gyermek, a sarokba dobtam,
s évek hosszú során elvegyült a lomban
a legszentebb Könyv és legigazabb Ige.
Azóta de sokszor szomjaztam, éheztem,
és nyomott a kereszt testben és lélekben,
s nem volt ki szomjamat, éhemet enyhítse.

Ettem szűk hazámnak sok, sok asztaláról,
ittam lakomákon, Marosból, Tiszából,
de csak égett torkom és szomjazott lelkem.
Kerestem a csóknak édes mámorában,
tengerkék szemeknek szomjoltó sorában,
fényben, éjszakában s mit vártam, nem leltem.

Édesanyám lelkem egyszer előszedte,
ejnye, ejnye fiam, nem is járt kezédbe'.
Szépen leporolta s asztalomra tette.
A lapja megsárgult, támlája megkopott,
s beutazták néhol az élelmes molyok.
Áldott, áldott érte lelkem anyám keze...

ALDOTT KEZEK.

DOKTORAVATÁS.

28 fok, fűtetlen szoba
s diákélet,
az utcán könnyfakasztó szél,
dérvirágos fehér akácsor,
jégvirágos tünde képek
az ablakon,
Párizsi körút 25,
hatodik éve már
én itt lakom.

Szombaton orvosdoktor leszek,
felavatnak,
elhangzik az eskü ajkamon,
kezet fognak velem sorban
a Rektor s Dékán urak:
doktorrá fogadom,
doktorrá fogadom.

Az első sorban ott ül majd
örömrepeső szívvel
az édesanyám,
— két húgom csokorral kísérte —
s én büszke mellemre ölelem
ezüstös szép fejét,
édesanyám, ugye, hogy megérte:
orvos lett a fia,
s csókolgatom kezét,
szüntelen rebegve:
nem kell dolgoznia,
most már ne sirasson,
nem kell soha többé
hosszú éjszakákon át
énértem virrasszon!

...Keddtől csütörtökig rohantak
a napok.
Még semmi hír nincs. Nem baj,
pénteken érkeznek,
szombaton avatnak.

Jártam az utcákat sugárzó
két szemmel,
s égő szerelemmel
olyan boldog voltam:
jön az édesanyám, két húgom,
szombaton avatnak!

Pénteken kora hajnaltájban
gyorsíramú széllel,
egy kékboritékú levéllel
zörgetett a postás.
Jönnek, kiáltottam, jönnek!
s utolsó félpengőm is
odaadtam az örömnek.

Néhány kusza sor volt, húgom írta:
Firtosvárálja vállán
fehér hópalást van,
farkasordító nagy a hideg,
sohasem volt még ilyen telünk.
Van útlevelünk, vízum rajta,
a nagy útra készen vagyunk,
megváltottuk már a jegyünk,
örvendünk és sírunk,
de... nem megyünk...

Itt összefutottak a sorok,
ölekezni kezdtek az Alfölddel
a fehér Hegyek,
s a Végtelenen által
lengett, lengett kezemben,
mint hófehér szemfedél,
aztán lassan földrehullott
a szétfutott levél.
S délben hozták a még szomorúbb,
a könnyörtelen,
a vigasztalan táviratot:
hazavárt, téged siratott...

Szombaton orvosdoktor lettem,
s mint annyi mást:

a tudományok jutalmául
felavattak,
elhangzott az eskü is ajkamon,
kezet fogtak velem sorban
a Rektor s Dékán urak:
doktorrá fogadom,
doktorrá fogadom.

KÖSZÖNÖM MADAME.

Köszönöm,
Madame Fukuko Aibara,
a cseresznyefavirágot, a fényképet,
és a szópompás keleti levelet,
melyben tudatta a szomorú hírt,
s amelyben megörvendeztetett:
férje az égi honba költözködött,
Madamenak lánya született.

Nagyon szerette a magyar népet,
az én elárvult, megrugdosott fajtám,
rokon vér muzsikált szívében
ennek a világnak napkeleti partján,
én tudom s hogy értem is dolgozott
a szent ázsiai dombokon,
várta, hogy elmegyek egyszer a bölcsönkhöz,
s megöleli egymást a két rokon.

Otthagytunk tízezer évet talán,
csak ezer éve vergődünk, itt lakunk,
lelkünk nyargal, nyugtalan, kering,
szép napkeletre néz az ablakunk,
ő így látta. Férge hangyaként
járt, vérzett, hívott az ősi nyomdokon,
szent látomások örömében várt:
közös Nippon-Magyar határon át
győzelmesen találkozunk egyszer,
s keleti napfény csókol majd homlokon.

Én tudom már, értünk élt, dolgozott,
a szent ázsiai dombokon,
hogy egyszer találkozunk újra,
s megölelje egymást a két rokon.

Köszönöm,
Madame Fukuko Aibara,
a cseresznyefavirágot, férje arcképét,
ilyen gyászjelentést még nem láttam,
keleti napfényes, cseresznyefavirágos,
hős asszony szíve ragyoghat
csak így halhatatlan Életben,
és percnyi Halálban.

KÖSZÖNÖM MADAME.

HONTALANOK IMÁJA.

Istenünk, fénylő napszemedet eltakarta jóságod
útján baktató saruink felvert pora,
Atyánk, zsámolyodig tornyosultak fölénk a fellegek,
s nem látjuk szent Orcád világitó fényét.

Nagyvilágod minden népének koldusai nevedben
kérnek, könyörögnek alamizsnát s kapnak;
mi is, kiknek még tarisznyájuk és botjuk is elveszett,
könyörögve kérjük ősenk vérdíját.

Atyánk, fegyvert fogtunk és fegyver által vesztünk el, tudjuk,
magunk ráztuk le tiltott fád gyümölcseit,
bűnhődésünknek, óh szabj határt, irgalmazz! Mi föl vesszük
újra legnehezebb igád: a szeretetet. —

FÉNYARATÁS

EMBERPÁRTEREMTÉS.

Teremtette Isten a férfit:
bölcshöz, alkotónak, nagynak,
— neki adta az élet élvezését, —
szellemesnek, harcra, duhajnak.

S teremtette Isten a nőt,
— befejezvé teremtését, —
nőnek misem jutott, hát feldíszítette őt
s odaadta neki: a férfit!

FÉNYARATÁS.

A pesti kislány vidékre ment,
hol oly csodás volt a naplement
s az esték csendje, ha megjelent.

Virágos mezőn járt szerteszét,
hallgatta szellőknek szent nesztét,
fény bővölte meg szívét, esztét.

Embert és állatot elkerült,
a zöld pázsiton, ha elterült:
az ég mély kékjében elmerült.

Itt aranytengerben visz az út,
egy sziget benne a tiszta kút,
melyből az Élet itala fut.

Aranybölcső, melyben búza ring,
áldozópapokon fény-karing
ez a mező s illat, rozsmaring.

Ezüstfonált fonó fényorsó
a Nap s fénnel telt nagy fénykorsó,
fény ömlik belőle, fényfolyó.

Pacsirták szállnak az Égbe fel,
egy himnuszt, más zsoltárt énekel,
égi dalt, mely Földnek, Égnek kell.

Aratók szíve sem néma lant,
zengi a legszebb zenét alant,
kereszt nő, melynek árnyéka hant.

Csupa fény, ragyogás itt minden,
szemkápráztató sok kis színben,
a fény-Mindenség szív-vitrinben.

Pesti lány, te sápadt kis galamb,
ha álomra hív a kis harang,
mondd, ad-e ily mámort csók s kaland?

FÉNYARATÁS.

SZÉCHÉNY

LEGYETEK CSENBEN.

Horváth Miklós - tudományok
KÖNYVTÁRA
SZÉKESÉV

~~KÖNYVTÁR
SZÉKESÉV
1880~~

Közp. Könyvtára
SZÉKESÉV
1880

CHEMIST

LEGYETEK CSEENDBEN.

Piros zászlócskával az őrház előtt
áll az őr, szabad az út, integet,
a gyorsvonat mehet,
meg sem áll kicsiny állomásnál s olyan
meseszerű kígyóteste, mikor
lélekzetfojtottan tovább rohan.

Kissé távolabb, az állomás mögött
éppen, két gép a repülőtéren
indulásra készen
áll s nézi, amint a büszke gyorsvonat
a hídon átsíklík, prüszköl s viszi
az álmokat, örömet, gondokat.

Dombocska hátán öröl a szélmalom,
molnára kiállt lisztes-fehéren
s nézi: a szekéren
maradt-e még búza? — Kuttyája csahol,
a dróton futkorász ide-oda,
csontot szeretne lelni valahol.

Katonaság vonul a tarlós mezőben,
a tűzérek ágyúkat vontatnak
s fűtyülnek a napnak,
mely fényözönt szédít mostan reájuk,
nyert csatáért fénykoszorút kapnak
az égből a győzedelmes ágyúk.

A város fölött most gépmadár kering,
szálldos s nem tudja, hogy mit csináljon:
repüljön, leszálljon?
mert oly csodás az állatkert alatt,
a tornyok, háztetők és ligetek,
de száll, száll, szeli a bizonytalan.

Vasgerendák itt, ott építőkövek,
belőlük mi épül, még nem látjuk,
áldásuk, vagy átkuk
lesz az embereknek, egy új Babilon,
újkori Bábel, békeház, templom,
mit alkot a lélek, én nem tudom?

Én csak látok, hallok, érzek. Új Világ
készül kibontakozni szép csendben,
mit egyedül rendben
kormányoz, ledönt és ismét megépít
egy titokzatos erő, talán új Isten,
s nagy szeretettel újra megszépít.

Mindez közelünkben, szemeink előtt,
szívünk szerint történik. Oly csodás
hit ez, vágy, alkotás.
mindez oly gyönyörű, *igaznak* látszik,
legyetek csendben, örvendjete s halkan
imádkozzatok, — a gyermek játszik!...

BŰNÖS IMÁDSÁG.

A leggyönyörűbb ígét,
mit ember csak ajkára vehet,
a legszomorúbban ajkadra csókolom: szeretlek.
S két szemednek tündöklő tavában
úszó életem minden örömét, vágyát,
s mi szépet e földön még embersziv
adhat, adom most neked.

Hajnaloknak lángsugaras ágyán,
ha feléd nyújtom ki lázban két karom,
te talán kupolába-formált kezekkel
imádkozol s nem tudod, hogy én vétkezem,
mert csókod akarom!...

Imát rebegsz az eljövő nap elé?
óh, milyen távol van tőlem az Ég
s egy tiszta, szent vagyion: az Isten,
s milyen bűnös szívem, hogy nincs más,
ajkadon kívül, ki a végtelen édig
repítsen, segítsen!

Én az Élet száműzöttje vagyok,
ki bujdosom a nádas rejtekén,
s undok, mély tócsák között lakom,
ha bűn is az én imám: a csókod,
ajkadról szállok fel a megváltó édig,
a csókod akarom!!...

JÓKEDVEMBEN.

Édes apám bőrös timár,
talpat készít, bocskort csinál,
jól érti a mesterségét,
jól keveri a festékét.

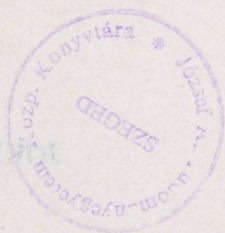
Van őneki három fia,
van akikre áldoznia:
egyik orvos, másik ügyvéd,
papnak adta a kicsikét.

Az egyik, hogy meggyógyítsa,
szája ízét savanyítsa,
a másik az ügyét védje,
hogyan feljusson majd az égbe.

A harmadik, — jól gondolja, —
a mennybe is bepapolja,
s ha ott is van boroshordó,
tán csak lehet — borkostoló?!

JÓKEDVEMBEN.

1880. ÉVI KÖNYVRENDELÉS

HASONLAT.

Sok, sok virágszálla
rászáll a méhecske,
döngicsél kedvesen
a mézet keresve.

Sok, sok ház ereszt
bejárja a fecske,
míg megrakja fészket
szépen, csicseregve.

Lám, milyen az élet?
mennyi illat kábít,
míg találunk mézet.

S fészket rakni rája,
milyen sok ház magas,
vagy nincs gerendája.

FÉRFISORS.

Mi várunk, hogy királyok,
urak leszünk,
majd kifog a komor Valóságon
fényes, büszke,
agyongyötört, megabrakolt eszünk.

Álmokat tömünk bolond,
bús szívünkbe,
s egy fényes éjjelen megjelenik
két pici láb
és beletáncol az Életünkbe.

Vidáman, könnyen száll be,
mint hópehely,
mámortűzben nem érezzük súlyát,
s nem féljük:
két könnyű lábacska milyen teher..!

Zúg, robog vérünk gyorsan,
nekik zenél,
szédülve hull ki szívünkből egy-egy
kirugdosott
álom, ima s nyargal vele a szél.

Szédülve így imbolygunk,
marjuk ajkát,
s széttáncolt életünk bús alkonyán
még megáldjuk
érte, kik sorsunkat így akarták.

FÉRFISORS.

1920

A VÉR KIRALYNŐI.

Királynői a büszke vérnek:
olcsó szívünk s a drága női-nem,
belőlük nő ki a mi életünk
és bennük elpihen.

Bíborba öltöztetjük mindig,
pedig a vágy anélkül tör rájuk,
s királyi vágyak hevében is rejtély
szent harmóniájuk.

Odahullnak egy Idegennek,
hogy jelenítse, vagy megalázza!
óh, ez az Élet legvígabb tora s ez
legsomorúbb násza.

HAJNALI VÁSÁRON.

Ott fent, a Balti-tenger mellett,
félsötét, nyári, szürke éjszakán,
eladtam magam egy asszonynak
az észtek hajnali piacán.

A Toom Kuningán suhant az éj,
alvó ablakok pislogtak reám,
— valahol a Hargita tövén,
mért aludt el egy székely leány?..—

Árbocerdőből felém tartott,
valakit várt, talán egy kis hajót,
mely nem jön meg soha már azzal,
aki itt adott találkozót.

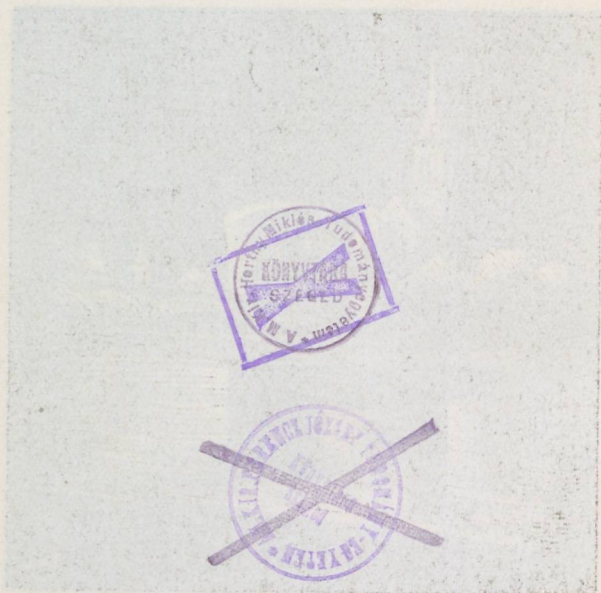
Mély volt bánatunk, mint a tenger,
s a lelkünk is egymásra várt talán,
szeretni akart, ölelkezni,
mint árnyékunk a házak falán.

Én olyan olcsó voltam akkor,
önfeledt, elhagyott, oly istentelen,
olyan erős volt a két karom,
szomjam, csókom s a két szemem.

Ima-malomban morzsolgattam
százszor: Miralda, édes, szőkeség...
s hajnali ágyon, tengermorajban
átkaroltam egy halottnak
halhatatlan szép kedvesét...

HAJNALI VASARON.

1871

TAVASZRA VÁROK.

Ágyam fölött egy kép,
— most már asszony képe, —
vajjon miért adta,
jut-e az eszébe?

Csókolom még most is
azt a szép kis kezét,
amivel ráírta,
emlékszik-e? — szeret...

Sötét felhők gyűltek,
emlékszik-e arra?
azt ígérte mégis,
enyém lesz tavaszra!

A kép most is úgy van,
amint akkor adta,
s én azóta várok...
várok a tavaszra...

BÜCSÚZÁS ISKOLÁJA.

Valaki most elutazik, elszántan indul
— idegenbe,
a mozgó percben két gyönyörű szeme
meg se rebben,
én még soha senkitől nem búcsúztam el
nehezebben.

Az én életem eddig mindig búcsúzás volt,
nagy elválás,
nehezen szakadtam el tegnapomtól,
boldog mámtól
s elfüggönyözöttek borús szemekkel sokszor
az anyámtól.

Egyszer én is nagy útra indulok: Idegenbe...
néhány csókkal
elköszönök a Jövőtől, két szemem
meg se rebben,
mert elbúcsúzni az Élettől nálamnál senki sem
tud majd szebben.

A két szemem két üres, árva fészek lesz, mert
nem élsz benne,
de megtanultam: hogyan kell szeretni
minden szépet
s szeretve elbúcsúzni, itthagyni ezt a
Mindenséget...

AKARATLAN NAGY TALALKAK.

Elmegyünk egymás mellett,
te az út egyik szélén,
én a másón,
köszönés nélkül, büszkén,
mint két idegen
s minden találkozáson
csak úgy megnézzük egymást
zavart rejtetten, lopva,
hidegen.

Én látom: nefelejtskék
szép mindig a két szemed,
arcod fehér
s úgy félig elfordítod fejed.
Nagyon haragudhatsz reám,
mert ha utad közelembe ér:
fehér arcod hamvát
előnti a vér.

S gondolom: vajjon
ki símogatja hajad, kezed,
ki csókolgatja két szemed,
ki ért meg téged, ha sirni lát,
ki védelmez, ha szid anyád,
ki mondja szebben nevedet,
ki ringatja el a lelkedet
az Élet szépséges hintaszékén
szebben, jobban, mint én?
s így megyek tovább...

Te látod: sápadt vagyok,
üres fészek a két szemem,
s egy kis gúnyfintor ül
szájad szögletén:
úgy kell nekem!
Kicsit öregebb lettem,
még mindig dacos, nyakas,
homlokomon is meglátsz
pár mélyült árkot,
pár titkolt borút,
s gondolod magadban:

vajjon most kivel játszom
békét s háborút?..

Elmegyünk egymás mellett,
te az egyik oldalon,
én a másón,
mint két idegen,
s nincs semmi különös
egy ilyen találkozáson:
megyünk, megyünk hidegen...
Csak a szívünk ver kicsit
remegőn, gyorsabban,
vérünk lesz kissé rohanóbb,
féktelenebb, mint előbb,
az a pár lépés, míg elhaladunk,
nyújtózik, nyúlik mérföldnyire
s olyan szomjasan kérünk levegőt,
úgy belefáradunk,
s úgy örülnénk, ha nem magunkat
láttuk volna meg újra,
hanem valakit, akárkit,
újat, ismeretlent, mást,
de mást!!

— Mi már örökre elváltunk,
megöltük egymást,
de azért mégis, akárhogy is —
bizony Isten —
szeretjük egymást!

ÉLETLÉPCSŐK.

A kis gyermek még azt hiszi:
az Élet tündérmese.

Az ifjúság olyannak képzele:
milyennek festi szerelmese.

Mikor az Élet délbe hajlik át:
szeretné, ha újra gyermek lenne.

S mikor az Élet télbe alkonyul:
szeretné, ha lenne szerelmese.

GÖRBE TÜKÖR.

Hejh, az élet
milyen hosszú.
Cserkoszorú, cserkoszorú...

Hejh, a pályám
de rossz pálya.
Orvosságra, orvosságra...

Hejh, mi kislányt
megcsaltam már.
Jánosbogár, jánosbogár...

Hejh, sok szívet
törtem össze.
Földgöröngye, földgöröngye...

Hejh, sok van már
a rováson.
Korcsomázom, korcsomázom...

KI VAGYOK?

Óserő hajt bennem egy malomkereket
és lelkemen forog a súlyos malomkő,
szívem haláláig mulatozó molnár,
ki mindent megőröl, mit hoz rá a jövő:
reményt és csalódást, bánatot s örömet,
a legbúsabb molnár és a legszegényebb...

Szívem ittas, issza azt a mámoros vért,
melynek a fajtáját Napkeletről hozták
kacagányos ősök s mely nem változott meg
ezer év alatt sem, hiába oltották:
nem lett tatár, török, sem pediglen német,
a legbúsabb molnár és a legszegényebb...

Ki vagyok, mi vagyok? — Csak rozoga malom,
benne szív a molnár és lélek a garat,
nem látogatja meg soha az unalom,
őrölgeti, mit az életsarló arat:
reményt és csalódást, bánatot s örömet,
a legbúsabb molnár és a legszegényebb...

KÖSZÖNTÖTT AZ ŐSZ.

Milyen hosszú, hosszúra nyúlt áprilised,
ma napfényes, tegnap borongós éltem,
nem is volt nyarad s már ősz lebeg feletted,
hideg szelével rádköszöntött, érzem.

Tegnap még virágok közt vezetett útid,
mára kilehellték illatlelküket,
tegnap még a hegyeket büszkén legyúrtad,
mára már a domb is magas neked.

Ha már avarban bandukolnak lábaink,
és tarlóba fúj az ősz előszele,
a magas célról, mit kitűztek vágvaink,
igy mondogatunk napról-napra le...

AZ ÉLETLÉTRA FOGAIN.

Beszélgetünk a szép tavaszban, bimbófakadáskor
dalról, szerelemről, csókról és a hűségről,
vágyaink mindig fűtenek, űznek, nem kell már bor,
megmámorosodunk mi a levegőégtől.

Beszélgetünk a forróságban, a Kánikulában
a fénykévékről, miket a nap hátunkra rak,
lomhán lépkedünk kevés árnyék után s nyárban
odaadjuk magunkat az áldott álmoknak.

Beszélgetünk a hervadó őszben, levél hullásakor
az elmúlásról... Nirvánáról... a Halálról...
vágyaink, álmaink fölé közel a nagy Tor,
s megremegünk, ha egy levél lehull az ágról.

Beszélgetünk a kegyetlen télben, fagyban, hidegben
mit nem adott meg és miktől fosztott meg az élet,
elmúlt a szép tavasz, a nyár, az ősz s minden...
fájó sebeinkre hullnak, hullnak a hópelyhek...

VEZEKLŐ VALLOMÁS.

Nem születtem díszes, mennyezetes ágyban,
bölcsőben rengettek: kőristeknőfában.

Kolégyomba jártam apám tudta nélkül,
vígasztalt: nem kell pénz és akkor megbékül.

Ott sokat tanultam, és sokat szerettem,
áldoztam tékozlón, elkeseredetten.

Tanárok, asszonyok, leányuk szerettek,
a nagy öleléssel de elkényeztettek.

Igy lett a lelkemben szeretet a forma,
így lett az életem véres szellemtorna.

Álgazdagodással lettem legszegényebb,
s az orvosi pályán percről percre vénebb.

Most itt állok árván, bénán, szeretetlen,
kiegyensúlyozva, sokszor tehetetlen.

Szeretetért élek s harcolok a végig,
szellemvonalokkal utazom az édig.

Szeretem véretem és büszke fajtámat,
s hegy-gyűrűbe foglalt Székelyföld hazámat!

Az erdőt, a rétet, mezőt, pacsirtadalt,
a Haláltól sokszor elrabolt diadalt.

Tudom el fog jönni énrtem is egyszer,
s nem lesz a véremben ellene már kegyyszer.

Utánam nem marad sem asszony, sem gyermek,
álmodatlan álmok, tervezetlen tervek.

Sírhantomon nem ég aranyos sírirat,
névtelenül engem senki meg nem sirat.

Egyetlen asszony fog zokogni igazán,
legszentebb, akim élt e földön: az anyám...

Sok erényt megláttam, sok bűnt elkönyveltem,
Uram, bűnök szerint meg is vezekeltem.

ELBOGÁROZOTT ÖKRÖK.

Míg gyermek voltam: szorgalmasan
mentem az ökrök előtt,
s most, hogy nagyra nőttem,
mind, mind elbogároztak előttem,
és én ballagok az ökrök után.

Az ekeszarvát jó nagyapám
kemény marokkal fogta,
s csak jó magot hintett,
és nem nyugodott, nem is legyintett,
amíg a legényke rossz föld maradt.

Most nekem kell, hogy az ökröknek
illatos szénát adjak,
s alomszalmát vessek,
s megcsökött békákon, hogy nevessek,
ha ökörnagyra fújják magukat!

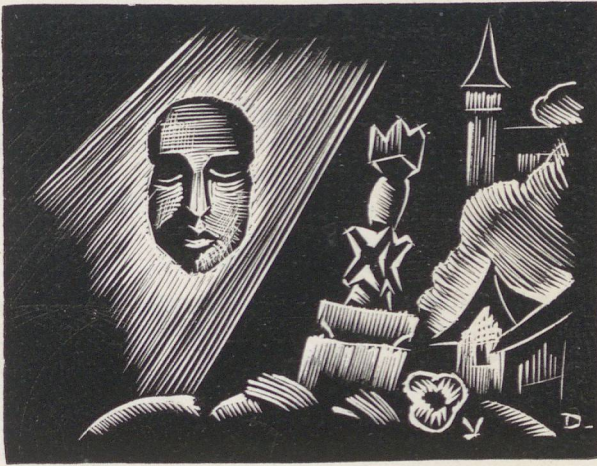
TESTAMENTUM.

Minden gondolatom
adjátok a szélnek,
szívverésem hangját
templomi zenének.

Utolsó mosolyom
az édes anyámnak,
utolsó sóhajom
hagyom egy kislánynak.

Bűneim emlékét
lázos éjszakáknak,
testem, hogy elégjen,
égő napsugárnak.

Lelkem visszaadom
az Isten kezébe,
meg voltam — óh Uram —
elégedve véle.

TESTAMENTUM.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Előszó. Irta: Csanády György — — — — —	3
Jelige — — — — —	4
Ajánlás — — — — —	5
Rögös országúton — — — — —	6

MINDENT ELHOZTAM

1. Mindent elhoztam — — — — —	9
2. Lelkem bölcsője — — — — —	10
3. Hopp Anna — — — — —	12
4. Havasi pásztor — — — — —	14
5. Esperes Juliska — — — — —	16
6. Vargák városában — — — — —	17
7. Harangzene — — — — —	18
8. Félszemmel, félfüllel — — — — —	19
9. Üzenet Csíkországba — — — — —	20
10. Székely módra — — — — —	21
11. Új Idők Keresztes Lovagja — — — — —	23
12. Bűnbánó búcsúsok — — — — —	25
13. Istenkereső vaklárma — — — — —	26
14. Két angyal — — — — —	27
15. Farsangi székely ének — — — — —	29
16. Utazás sötét éjjeleken — — — — —	30
17. Havasi honfoglalók — — — — —	32
18. A kutyák ugatnak — — — — —	33

HONTALANSÁG SIVATAGÁBAN

1. A két bohém — — — — —	37
2. Idegenvezetés — — — — —	39
3. Megajándékozlak — — — — —	40

	Oldal
4. Szikladarab a Homokon — — — — —	42
5. Hontalanság Sivatagában — — — — —	44
6. Váltásreményem — — — — —	46
7. Iratlan Mandátum — — — — —	48
8. A szegedi várrom — — — — —	50
9. Az utcaseprő — — — — —	52
10. Havi búcsú — — — — —	53
11. Ölelkező lelkek — — — — —	56
12. Szántó-vető dicsérete — — — — —	58
13. Magyar, támadt, székely bánja — — — — —	60
14. Váró város — — — — —	61
15. Az Élet urizálása — — — — —	62
16. Testvérré lelsz — — — — —	63
17. Áldott kezek — — — — —	64
18. Doktoravatás — — — — —	65
19. Köszönöm Madame — — — — —	68
20. Hontalanok imája — — — — —	69

FÉNYARATÁS

1. Emberpárteremtés — — — — —	73
2. Fényaratás — — — — —	74
3. Legyetek csendben — — — — —	75
4. Bűnös imádság — — — — —	77
5. Jókedvemben — — — — —	78
6. Hasonlat — — — — —	79
7. Férfisors — — — — —	80
8. A vér királynői — — — — —	81
9. Hajnali vásáron — — — — —	82
10. Tavaszra várok — — — — —	83
11. Búcsúzás Iskolája — — — — —	84
12. Akaratlan nagy találkák — — — — —	85
13. Életlépcsők — — — — —	87
14. Görbe tükör — — — — —	88
15. Ki vagyok? — — — — —	89
16. Köszöntött az ősz — — — — —	90
17. Az Életlétra fogain — — — — —	91
18. Vezeklő vallomás — — — — —	92
19. Elbogározott ökrök — — — — —	98
20. Testamentum — — — — —	94

